

**GOSPODARKA
FINANSOWA
SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO**

**Tendencje, problemy i dylematy
modelu państwa i demokracji**

Lech Jędrzejewski

GOSPODARKA FINANSOWA SAMORZĄDU TERYTORYALNEGO

**Tendencje, problemy i dylematy
modelu państwa i demokracji**

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Gdańsk 2018

Recenzja
Prof. dr hab. Jan Komorowski

Redakcja wydawnicza
Katarzyna Ambroziak

Projekt okładki i stron tytułowych
Karolina Zarychta
www.karolined.com

Autor zdjęcia wykorzystanego na okładce (na prawach wolnego dostępu)
Sergey Nivens

Skład i łamanie
SUNNY

Publikacja dofinansowana z działalności statutowej
Wydziału Zarządzania oraz Katedry Bankowości i Finansów
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-742-2

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

| SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW NAJCZĘŚCIEJ PRZYWOŁYWANYCH AKTÓW PRAWNYCH	7
WSTĘP	9
Rozdział 1	
DOJRZEWANIE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZREFORMOWANYM SYSTEMIE FINANSÓW PUBLICZNYCH	15
1.1. Pojęcie, geneza, regulacje i istota działalności samorządu terytorialnego	15
1.2. Zadania realizowane przez gminy, powiaty i województwa	27
1.3. Formy organizacyjno-prawne samorządowych podmiotów	37
1.4. Gospodarka komunalna lokalnego i regionalnego samorządu	41
Rozdział 2	
KLUCZOWE DYLEMATY GOSPODARKI FINANSOWEJ SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	53
2.1. Kwestia samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego	53
2.2. Ramy i ograniczenia polityki zamówień publicznych	64
2.3. Zakres oraz skuteczność kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego	78
2.4. Wymogi i realizacja dyscypliny finansów publicznych	93
Rozdział 3	
TRENDY W DOCHODACH I WYDATKACH GMIN, POWIATÓW ORAZ SAMORZĄDOWYCH WOJEWÓDZTW	103
3.1. Budżet jako podstawowy instrument zarządzania finansowego	103
3.2. Dochody własne, subwencje i dotacje – ich struktura i wykonanie	117
3.3. Polityka wydatków bieżących i działalności inwestycyjnej samorządu	126
3.4. Samorządowy dług publiczny i jego konsekwencje	140
Rozdział 4	
PROBLEM EFEKTYWNOŚCI PODATKÓW I OPŁAT W SYSTEMIE DANIN PUBLICZNYCH	153
4.1. Ewolucja funkcji danin publicznych oraz ich znaczenie w państwie i gospodarce	153
4.2. Kierunki zmian w systemie podatków i opłat publicznych obowiązujących w Polsce	162

4.3. Podatki stanowiące dochody jednostek samorządu terytorialnego	173
4.3.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych – opodatkowanie na zasadach ogólnych	173
4.3.2. Podatek dochodowy od osób prawnych	178
4.3.3. Podatek od nieruchomości	181
4.3.4. Podatek od środków transportowych	182
4.3.5. Podatek rolny	183
4.3.6. Podatek leśny	186
4.3.7. Pozostałe podatki i opłaty publiczne na rzecz gminnego samorządu terytorialnego	187
4.4. Władztwo podatkowe organów gmin	188
4.5. Centralizacja podatku VAT w jednostkach samorządu terytorialnego	191
Rozdział 5	
POLITYKA FINANSOWA JAKO CZYNNIK ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI NA POZIOMIE LOKALNYM I REGIONALNYM	
5.1. Możliwości wykorzystywania polityki finansowej w realizacji celów społeczno-gospodarczych jednostek samorządu terytorialnego	195
5.2. Zakres lokalnej i regionalnej polityki finansowej	208
5.3. Instrumenty polityki finansowej w dyspozycji samorządowego sektora finansów publicznych	219
5.4. Rola samorządu województwa w kształtowaniu rozwoju regionalnego	231
Rozdział 6	
NOWE TENDENCJE W POLITYCE FINANSOWEJ SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	
6.1. Przedsiębiorczość i potrzeba jej rozwoju	247
6.2. Problemy demograficzne polskich regionów	261
6.3. Zadłużenie SPZOZ nadzorowanych przez organy samorządu	269
6.4. Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) jako forma realizacji zadań publicznych	274
6.5. Fundusze europejskie w procesie aktywizacji samorządu i gospodarki	283
ZAKOŃCZENIE	299
BIBLIOGRAFIA	305
Literatura	305
Źródła internetowe	317
Wykaz aktów prawnych	318
Inne	321
SPIS RYCIN	325
SPIS TABLIC	327